

Κ.Τ.Ε 26/2/05

ΑΠΟΨΗ

Ποια θύματα άφησε πίσω της η απογραφή

Όπως αναμενόταν, το ECOFIN, κατόπιν εισήγησης της Κομισιόν, πέρασε στο επόμενο (τρίτο) στάδιο της διαδικασίας που αφορά το υπερβολικό έλλειμμα, εφαρμόζοντας για την Ελλάδα τις διατάξεις της παραγράφου 9 του άρθρου 104 της Συνθήκης του Μάαστριχ. Σύμφωνα με την απόφαση του Συμβουλίου, που είναι βέβαια διατυπωμένη σε ήπιο διπλωματικό τόνο, η χώρα μας υποχρεώνεται να θέσει τέρμα στη σημερινή κατάσταση του υπερβολικού ελλείμματος, μειώνοντάς το κάτω από το 3% του ΑΕΠ το αργότερο μέχρι το τέλος του 2006, μέσω αυστηρής εφαρμογής μέτρων προσαρμογής, που θα έχουν μόνιμο χαρακτήρα. Ουσιαστικά, με αυτόν τον τρόπο η χώρα μας τίθεται υπό καθεστώς επιτήρησης, αφού συγχρόνως υπο-

χρεώνεται να αναφέρει σε τακτές προθεσμίες την πρόοδο συμμόρφωσης προς τις συστάσεις. Εν προκειμένω είναι αναγκαίο να τονισθεί ότι είναι η πρώτη φορά που η δημοσιονομική πολι-

τική μιας χώρας της Ευρωζώνης τίθεται υπό καθεστώς επιτήρησης οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι και άλλα κράτη-μέλη εφάρμοσαν τη δημοσιο-

τους. Περικοπή των πιστώσεων δεν σημαίνει κατ' ανάγκη και περικοπή των δαπανών. Η περικοπή των πιστώσεων είναι σχετικά εύκολο μέτρο, όμως εκείνη των δαπανών δεν είναι καθόλου εύκολη.

Τα νοσοκομεία, π.χ., από διάφορες δαπάνες τις οποίες πραγματοποιούν κάθε χρόνο χωρίς να εγγράφονται προς τούτο επαρκείς πιστώσεις στον προϋπολογισμό, εμφανίζουν έλλειμμα περίπου της τάξεως των 250 δις. δρχ., που με παράπλευρες κυκλοφορίες εκτονώνεται μετά από ένα έως τρία χρόνια στο δημόσιο χρέος.

Το ίδιο συμβαίνει και με πολλές άλλες δαπάνες διάφορων υπηρεσιών. Για μεγάλο αριθμό δαπανών δεν εγγράφονται στον προϋπολογισμό οι αναγκαίες πιστώσεις για να πληρωθούν, με αποτέλεσμα να εφευρίσκονται άλλοι τρόποι πληρωμής, για να καταλήξουν τελικά στο χρέος. Εν προκειμένω σημειώνεται ότι πολλές από τις δαπάνες αυτές ικανοποιούν βασικές ανάγκες και κατ' αυτόν τον τρόπο αποφεύγονται τυχόν κοινωνικές συγκρούσεις.

Η περιστολή ή η περικοπή δαπανών απαιτεί άλλη προσέγγιση. Οι δαπάνες μοιάζουν σαν τα ποτάμια που δεν μπορούν να σταματήσουν κοντά στις εκβολές τους στη θάλασσα. Είναι ανάγκη να πάμε στις παρυφές των βουνών απ' όπου ξεκινούν, δηλαδή εκεί που αναπτύσσεται το νομικό και θε-

ΤΟΥ ΔΗΜ. ΔΡΙΤΣΑ
ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΓΛΚ ΚΑΙ Τ. ΕΙΔΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΘΗΣΑΥΡΟΦΥΛΑΚΙΟΥ-ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΩΝ

κή, υπό τις παρούσες συνθήκες, καλείται να χτυπήσει δυνατά την πόρτα του κοινωνικού κράτους, καθώς και άλλων τομέων σημαντικών για τη λειτουργία του.

Με έλλειμμα κάτω του 3% του ΑΕΠ και υπό καθεστώς πλήρους

διαφάνειας, εν προκειμένω εγγραφής όλων των δαπανών στον προϋπολογισμό, γεννώνται τεράστια προβλήματα, αλλά και σειρά σκληρών ερωτημάτων, όπως ενδεικτικά:

■ Μπορεί το ΕΣΥ να προχωρήσει ως έχει και πολύ περισσότερο να εκσυγχρονιστεί;

■ Μήπως έχουμε πολλά νοσοκομεία με δυσβάσταχτο κόστος λειτουργίας και συντήρησης και χρειάζονται συμπύξεις;

■ Τα προγράμματα που αναφέρονται στον τομέα της ψυχικής υγείας, θεμελιώδους ως γνωστόν σημασίας για την κοινωνία μας, θα υπάρχει δυνατότητα ν' αναπτυχθούν;

■ Η σύσταση πολλών ΑΕΙ και ΤΕΙ, κυρίως στην επαρχία, έγινε χωρίς ιδιαίτερες οικονομικές μελέτες, αλλά με την ελπίδα ότι θα τονώσουν και θα αναζωογονήσουν την επαρχία. Έτσι όμως, ελλείψει οικονομικών πόρων, πολλά από αυτά βυθίστηκαν στη μιζέρια και την υποβάθμιση, δημιουργώντας σωρεία προβλημάτων. Μήπως όλα αυτά θα πρέπει να επαναξιολογηθούν;

■ Οι αποδόσεις εσόδων υπέρ τοίτων (π.χ. ΟΤΑ-Ταμείο Νο-

“

Η περιοριστική πολιτική θα γεννήσει προβλήματα, μεταξύ άλλων, στο ΕΣΥ, τα ΑΕΙ και ΤΕΙ

”

ναγκαίο να τονισθεί ότι είναι η πρώτη φορά που η δημοσιονομική πολι-

τική μιας χώρας της Ευρωζώνης τίθεται υπό καθεστώς επιτήρησης οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και τούτο, παρά το γεγονός ότι και άλλα κράτη-μέλη εφάρμοσαν τη δημιουργική λογιστική και τα ελλείμματα τους υπερέβησαν και, ενδεχομένως, εν τοις πράγμασι, εξακολουθούν να υπερβαίνουν τα όρια του συναγερμού.

Μετά τις ανωτέρω -αναμενόμενες άλλωστε- εξελίξεις, η χώρα μας κάνει και τη στοιχειώδη ευελιξία, η οποία πολλές φορές είναι αναγκαία προκειμένου να αντιμετωπιστούν δύσκολες καταστάσεις που αφορούν ευαίσθητες κατά κανόνα κοινωνικές ομάδες, και βέβαια οδηγούμεθα αναπόφευκτα στη λήψη αυστηρών μέτρων. Τα μέτρα αυτά, βραχυπρόθεσμα ή μεσομακροπρόθεσμα, με στόχο τη μείωση του ελλείμματος θα αναφέρονται και θα επηρεάζουν τόσο το σκέλος των εσόδων όσο και εκείνο των δαπανών του προϋπολογισμού.

Αναφορικά με τις δαπάνες, σημειώνεται ότι πολλές φορές γίνεται σύγκυση μεταξύ αυτών καθ' εαυτών των δαπανών και των πιστώσεων που εγγράφονται καθ' έτος στον προϋπολογισμό για την αντιμετώπισή

αποφεύγονται τυχόν κοινωνικές συγκρούσεις.

Η περιστολή ή η περικοπή δαπανών απαιτεί άλλη προσέγγιση. Οι δαπάνες μοιάζουν σαν τα ποτάμια που δεν μπορούν να σταματήσουν κοντά στις εκβολές τους στη θάλασσα. Είναι ανάγκη να πάμε στις παρυφές των βουνών απ' όπου ξεκινούν, δηλαδή εκεί που αναπτύσσεται το νομικό και θεσμικό πλαίσιο που τις δημιουργούν, αλλά και όπου διαπλάθονται η νοοτροπία και η κουλτούρα του λαού μας. Κουλτούρα που οδηγεί στη λανθασμένη αντίληψη ότι το κράτος έχει και δεν δίνει. Όμως, ποιός και τότε του είπε, αλλά και του λέει, την αλήθεια. Ποιοι του είπαν ποιο είμαστε, τι μπορούμε και τι δεν μπορούμε να κάνουμε.

Είναι γεγονός ότι πάντοτε κατά το παρελθόν, όποτε εφαρμοζόταν οποιαδήποτε περιοριστική πολιτική, εκτός κάποιων χαρακτηριστικών εξαιρέσεων, το πρώτο θύμα ήταν το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων, με ό,τι αυτό συνεπαγόταν για την οικονομία, γεγονός άλλωστε που ούτε η παρούσα κυβέρνηση μπόρεσε να αποφύγει στον τρέχοντα προϋπολογισμό.

Δυστυχώς, σήμερα τα πράγματα έχουν πάρει άλλες διαστάσεις, έχουν βάθος και έκταση. Η περιοριστική πολιτι-

μικές μελέτες, αλλά με την ελπίδα ότι θα τονώσουν και θα αναζωογονήσουν την επαρχία. Έτσι όμως, ελλείψει οικονομικών πόρων, πολλά από αυτά βυθίστηκαν στη μιζέρια και την υποβάθμιση, δημιουργώντας σωρεία προβλημάτων. Μήπως όλα αυτά θα πρέπει να επαναξιολογηθούν;

■ Οι αποδόσεις εσόδων υπέρ τρίτων (π.χ. ΟΤΑ-Ταμείο Νομικών κ.λπ.) και οι επιχορηγήσεις διάφορων φορέων θεσμοθετήθηκαν υπό διαφορετικές συνθήκες. Μήπως επιβάλλεται να επανεξεταστούν;

Ας μην ξεχνάμε ότι το έλλειμμα στις ανεπτυγμένες χώρες αλλά και σε πολλές της Ευρωζώνης είναι συγκυριακό, επηρεαζόμενο από υφέσεις, αυξήσεις της τιμής του πετρελαίου κ.λπ. Στη χώρα μας όμως είναι πλέον δομικό, διαρθρωτικό, δηλαδή έχει μπει στα «σπλάχνα» της λειτουργίας της οικονομίας και την ταλαιπωρεί. Γι' αυτό και τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν θα είναι καθ' ανάγκην σκληρά και επώδυνα, πολύ περισσότερο όταν ο χρόνος που δόθηκε από το ECOFIN (δύο έτη) είναι πολύ μικρός για να γίνουν οι απαραίτητες προσαρμογές, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος του ελλείμματος κάτω του 3% του ΑΕΠ, και μάλιστα υπό αυστηρή επιτήρηση.